

JAN OLOF OLSSON

LILLIBETH
LÄMKNAR
SITT LAND

UR JOLOS KLIPPBÖCKER. DEL I

JOLOSÄLLSKAPETS SKRIFTSERIE NR 5
REDAKTÖRER: KRISTIAN WEDEL & ULF SVENINGSON

LILLIBETH LÄMNAR SITT LAND

Ur Jolos klippböcker / del I

Jan Olof Olsson – Jolo – var flitig inte bara vid skrivmaskinen, utan också med saxen. Han samlade noggrant sina DN-artiklar i klippböcker. Av de tusentals artiklar, reportage, kåserier och recensioner som utgör hans litterära kvarlåtenskap är fortfarande bara en liten del utgiven i bokform. Med denna lilla volym av kåserier från 1950-talet inleder Jolosällskapet en planerad kontinuerlig utgivning.

Framför allt vill Jolosällskapet tacka Vibeke Olsson för att hon så generöst låter oss förfoga över materialet.

Å Jolosällskapets vägnar

Kristian Wedel & Ulf Sveningson

FÖRSTA LÄXDAGEN

Hösten kom plötsligt. När man på fredagen såg gymnasisterna på Hamngatan i det skarpa, lite äppelmogna och blåsiga solskenet var den där. Det var återkomna ur sommaren och såg ut som den, i vita klänningar eller seglarkavajer. Men några sjuttonåriga Hamngateveteraner på sjätte terminen var redan stadshöstklädda, och flickorna hade väskor för läxböckerna som matchade grammatiken.

Två flickor gled ur den norra Hamngatstrottoarens vimmel längs butikerna – på den andra trottoaren vimlar det inte, där är det bara trångt, på Hamngatan ligger glamourn i norr – och över gatan in i Kungsträdgården. Den ena flickan var en av dessa obegripliga som aldrig haft en sekund av tvekan, aldrig under en promenad tittat undrande eller ängsligt på sin spegelbild i skyltfönstrens rad för att se efter om allt satt rätt och om hon såg ut som hon skulle. Hon har bara tittat där för att lugnt konstatera vad hon alltid vetat, att allt satt som det skulle. Jag undrar hur en sådan pyramidal säkerhet känns. Kan det gå att behålla något själsliv när man är så vacker och så säker på det? Den andra var en av dessa flitiga, en som tagit vara på vad hon hade och som odlat sina uttrycksmedel och sin höftföring under tusentals kontrollerande ögonglirningar på sig själv i skyltfönsterspeglingen. Hon var inte osäker, men hon var heller inte säker: för henne pågick arbetet i ett. Men det gick bra.

Mellan dammarna och montrarna i parken, där flickorna seglade fram på sina skor med höjda pannor som om de var på väg någonstans och i själva verket inte

alls gick och letade efter någon intressant soffa eller något intressant bord, utsattes de för en enkel men dock stöt av några kärnsvenska pojkar. Vad de sade var inte alldeles tydligt. De hade bredaxlade kostymer och granna slipsar och var alltså fullständigt felaktiga: norra trottoaren har edvardianska axlar och enfärgade halsdukar, helst strängt svarta. Pojkarna sade antagligen bara ”Jaha ja” eller ”Hur står det till här då?” – varianterna är få. Under ofärdsåren 1940-1945 färdades jag ibland på tåg eller lastbilsflak genom övre Norrland med en man som oföränderligt vid alla vägskäl och på alla rastplatser och perronger frågade alla flickor:

Har mamma blivit något bättre i benet?

Han förklarade metoden osviklig. Förr eller senare stötte man alltid på någon som hade en mor med värk i benet och som rördes av detta ömma intresse.

Men till och med detta sätt att närma sig flickor hade nog inte räckt här. Jag har svårt att tro att gymnasistflickorna skulle fallit för ett ådagalagt intresse för om det var sjukt hemma. De drog sig ihop – tyst, irriterat, skrämmt och bestämt – i en samordnad fågelrörelse.

Sedan, naturligtvis, fick kärnsvenskarna fem minuter efteråt tömma bitterhetens kalk i botten när de två flickorna trängdes på en soffa med två italienare: Johansson var slagen igen. Flickorna satt inte länge med sina vänner från Rom. Det var en femtonminuters träff före höstens första läxa. När de seglat i väg mot spårvagnen hem, ut från Norrmalmstorg, satt de två italienarna kvar och talade om flickorna en halvtimme, med ögon och gester och ord, beskrev dem om och om igen för varandra och mot augustiskyn i upphetsning och entusiasm.

Kärnsvenskarna sjönk samman i en surmulen grupp som emellertid sakta ryckte upp sig:

Har'u borrat om den?

Visst faen.

När då?

Förra veckan. Kom ned från Borlänge på 2.37. Men då var det hårt, det kan du ge dig faen på ...

I går i backen vid Övergran – ja, jag slog på 110 knutar.

När de svenske börjar att tala om flickor med samma iver som de talar om bilar kanske de tar hem spelet också i Kungsträdgården.

DN 31/8 1957

NÖJET AV EN GAMMAL BIL

När man för en ringa penning köper en 25 år gammal öppen och stor sportbil reagerar omgivningen på tre sätt. Ett litet fåtal tycker det låter trevligt. En större grupp tycker att man är oförsiktig och dum. En tredje grupp, antagligen den största, blir indignerad. Denna tredje grupp sammanfaller i stort sett med bilägarna. För dem är innehavet av en bil en helig sak, och då är det naturligtvis oförsämligt att göra ett lättvindigt inköp, menar de – så många dyra bilar som det finns. Det är denna senare grupp av bilägare vars liv förvandlas efter förvärvet av en bil och som anser varje samtalsämne utanför bilar onjutbart.

Den gamla bilen driver jag i bolag med en just gråsprängd familjefader, som tillbragt ett helt liv tillsammans med egendomliga gamla, billiga bilar och båtar och alltid vill äga sådana saker med motiveringen att ”det kan bli roligt för barnen”, vilka sedan endast sällan får vara med och leka.

Bilens smäckra linjer av år 1929, strålkastarna, telefonen mellan baksätet och framsätet, buffelhuden i sätena – att detta kunde trots vår entusiasm inte avhålla oss från att en av de första dagarna lägga märke till att kopplingen med en hemsk skräll föll ned i Kronobergsgatans sten.

Det var bara en episod bland många. Vi lärde oss snart när vi tog fruarna med att lägga upp rutter längs vägar som löpte tämligen parallellt med järnvägslinjer, så att reträtten alltid var säkrad.

Men inriktar man sig energiskt på att inte komma någonstans, bara köra än här och än där, kan man avnjuta landskapet, på ett helt annat sätt. Man kliver upp, stuvlar in en frukostkorg, startar och glider ut i Mälardalen med dess ängar och lövlunder. Alla fyra prisar den gamla bilen

för dess underbara egenskaper, och den sköter sig verkligen beundransvärt. Så smäller det plötsligt, eller brakar, eller bara pyser lite, men vi har lärt in rutinen.

Fruarna dukar frukost, och vi herrar lägger oss i det bästa humör under bilen och följer egendomliga ledningar och sladdar med fingrarna och börjar förstå mer och mer av detta märkvärdiga lokomotiv. Så äter vi ägg och ansjovis på en blommande backe, sedan kryper vi in i motorn igen, så dricker vi kaffe, badar i en vik, och för det mesta kommer vi hem i bilen. Nåja, en gång måste vi ta tåg och fick organisera en hjälpexpedition veckan efter.

Den underligaste resan gick bortåt Enköping. Av någon anledning ville bensinen inte fram, och vår metod för att betvinga motorn trots detta var att växelvis springa av och blåsa i locket till bensintanken. Om man samlar sig duktigt och lägger in all sin själ i företaget, kan man nämligen blåsa bensin ända fram till förgasaren, i detta fall ungefär fyra meter. Det väckte ganska mycket uppseende i tätbebyggda områden när den stora, stiliga gamla bilen kom dånande och sedan stannade, varefter en herre sprang ut och lade sig på knä och spände upp kinderna och blåste fram den en bit igen.

Efter att styckevis det mesta rättats till och det elektriska systemet nästan blivit kartlagt och analyserat, har resorna blivit längre och längre. Men fataliteter saknas aldrig, och de är lika välkomna, för det betyder alltid att frukostkorgen kommer fram.

Senast kom vi till Södertälje. När bromsarna väl justerats där, ligger hela det mellersta Svealand öppet för oss – Taxinge-Näsby, Länna, Åkers Styckebruk, vem vet, en dag når vi kanske Strängnäs. Oändligt är vårt stora äventyr.

DN 5/7 1953

FRÅN DJURGÅRDSFÄRJAN

Det vackraste i Stockholm som så många försumma: att åka med Djurgårdsfärjan. I middagssolen eller skymningen eller om natten är det alltid samma berusande upplevelse av vattenvärlden runt staden. Stadsgårdens marina uppsyn, som har något av Göteborgs och Hälsingborgs saltstänk över sig. Själva den grå bergssidan och de nedsotade tegelväggarna ger en känsla av hamnstad, besökt av världsnomader. Kanske ligger ”Beloostrov” inne med hammaren och skäran på skorstenen, eller gröna och vita ”Leo” av Hull, med brittiska matroser, som trogna sitt lands stränga krav på blanka fotbeklädnader står med fötterna på relingen och putsar och putsar på sina svarta finskor innan de går ut på stan.

Finlandsbåtarna ligger så tätt vid Skeppsholmen och nosar varandra i aktern att de stänger in Skeppsbron som om de bildade en slutna vägg. Det är därför den blir så pittoresk, för den har ingen motsvarighet på klotet: en gata med dundrande genomfartstrafik med hus på ena sidan och fartyg på andra: nya, mastiga ”Birger Jarl”, den dejliga tjocka finska sjöjungfrun ”Aallotar”, alla de smäckra ”Borarna” och så lilla gamlingen ”Per Brahe” som aldrig får ligga intill en rak sträcka kaj, utan var gång måste kila in sig på det obekvämmaste stället; den tvära vinkeln som som kajen gör strax söder om Gustav III:s staty.

En kväll när färjan går från Allmänna gränd nu i kyliga juli börjar ett sällskap sjunga på fördäck. Mycket högt: ”Tror du att jag förlorad är” och gluntar. Den lilla hopp-i-land-kallen som mamma satt en trenchcoat på när han gått hemifrån tycker inte att det går för sig:

– Näää, nu får ni vara tysta säger han blygt.

Men kaptenen säger bakom sin pipa inne från den mörka styrhytten:

– Jo då, sjung ni bara.

Och gossen rodnar saktelig, särskilt som en av damerna försöker dansa med honom.

En långsträckt medbroder med en naken flicka intill en palm på slipsen tar överdraget från en gitarr och ansluter sig. Han stämmer upp och sjunger. Det är med denna konsert som med de flesta samlingar kring strängospel på natten: man kan inte ena sig om repertoaren. När vi dubblerar Kastellholmen har gitarristen redan kommit i gräl med några andra sångare och vänder sig indignerat till mig som är alldeles oskyldig.

– Det ska ingen kalla mig bondtjuv.

Jag försöker lugna honom:

– Det är bara avundsjuka.

– Nej, jag har rest omkring så mycket och varit på så många ställen, men det har ingen kallat bondtjuv förut.

Och fast ingen på fördäck känner honom, tillägger han efter en stund med en förkrossande blick på oss alla (som inte känner varandra inbördes heller):

– När vi kommer i land tar jag en bil och ger faderullan i er.

Södra bergens kontur är som Bo Bergman skrev: som klippt i sotat papper. Stadens ljus skimrar över det svarta vattnet. En Waxholmsbåt skär vår kurs, och bakom mig talar ett par sakta om hur han just blivit lurad på en våning. Han hade kommit till det avtalade mötet med pengarna i hand, och då hade det hängt upp sig och gått tillbaka

alltsammans.

Men han säger att han är nöjd ändå, det går bra att bo i möblerat rum, och han lagar maten och syr själv.

– Ska du inte gifta dig igen nån gång? frågar hon. De måste ha hunnit språka en del under dansen på Tivoli.

– Nej, aldrig, säger han med stort eftertyck, och så dör deras konversation ut i fördäckets månbestänkta mummel.

Tre franskt klippta gentlemän i myggjagare och trånga benkläder viskar all världens förslag i öronen på två damer. Den ena lyssnar. Den andra ser arg ut: hon har varit med och kämpat aningen för länge, ett eller två år för länge, på Nöjet och Grönan: nu är hon den lilla prydliga blondin som blir indignerad dels när hon tilltalas, dels när hon inte tilltalas. Något har sårat hennes prestige här i afton. När vi kommer i land klappar hon i väg på klackarna till bussen, men väninnan dröjer kvar och bjäbbar. Gitarristen tar en bil. Gluntsångerskan klappar hopp-i-land-jerkan på hans uniformsmössa och plötsligt är alla försvunna och spridda över staden och dess sovstäder.

DN 10/7 1953

KVÄLLAR MED D'ARTAGNAN

Dessa påskens långa aprilkvällar har jag träffat en ungdomsvän som jag på den tiden jag var ung aldrig förstod mig på och riktigt visste att uppskatta. Det är chevalier d'Artagnan, löjtnant och efter många besvär kapten vid den franske kungens musketerer. Han var helt min man när han agerade i ”De tre musketererna”, älskade madame Bonacieux, hade en historia med Mylady och drog värjan för dem i alla sammanhang. Men i ”Tjugo år efteråt” och ”Vicomte de Bragelonne”, fortsättningarna på ”Musketererna”, hade jag svårare att följa honom.

Men denna april, tjugufem år efteråt, gick det bra. Jag börjar i år nalkas den åldrande d'Artagnan. Som medelålders är han mig lika oåtkomlig som när han var ung och tapper, fäktades och vände bröstet mot muskötkulor och den tidens granater. Denne åldrande d'Artagnan, som jag förr aldrig förstod mig på, är nånting för mig lika märkvärdigt, nämligen kapitalist och spekulant. Men det roar mig lika mycket att läsa om det som om hans fäktningar.

Det är märkvärdigt att tre av mina mest avhållna författare i 1800-talet alla drömde om att bli rika och bara skrev för att få pengar; och det gällde för dem inte lagom med pengar, de ville bli omätligt rika, få fabulöst mycket pengar. Det är herrarna Andersen, Balzac och Dumas. H C Andersen spelade regelbundet på penninglotteriet; när Balzac inte skrev på böckerna – vilket för all del var sällan – satt han förströdd vid den fungerande älskarinnans huvudgård och skrev siffror och gjorde beräkningar. Dumas var möjligen galnast av alla på denna punkt och

misslyckades grundligast under sin livstid – hans son fick till slut försörja honom – men han var den som mest omhändertog tillfredsställde sina ekonomiska drömmar i sina böcker. ”Greven av Monte Cristo” är ett enda glatt vältrande i pengar. Den medelålders d'Artagnan representerar ett mera moderat penningbegär, skildrat med en blandning av elakhet och sympati som är obetalbar.

I ”Tjugo år efteråt” anropas d'Artagnan av drottningen, hon ber att han ska rädda henne, hennes son och hela hovet undan det upproriska Paris. Naturligtvis, säger ädlingen, mitt svärd står alltid till förfogande. O dyre, trogne tjänare, säger drottningen, varefter d'Artagnan organiserar flykten, klarar sällskapet undan diverse faror och sedan rider i sporrsträck till första övernattningsställe och köper i förväg upp all halm.

Sedan säljer han all denna halm till grovt överpris åt alla dem som han räddat och som ska vila ut under flyktens första natt. Dumas anger, med sin passionerade noggrannhet i sådana saker, vad den ädle räddaren tjänar: 219 pistoler (varje pistol innehöll 6 gram guld).

En tom eftermiddag i Paris går den nyrike d'Artagnan omkring och vet inte vad han ska göra, men erinrar sig att det är dags för honom att kassera in hyran för krogen i den fastighet vid Grèveplatsen som han just köpt.

– Det ska bli ett utmärkt nöje, mumlar den gamle krigaren förnöjt.

Framkommen finner han att det för dagen är avrättning. Hans skarpa öga upptäcker att ett gäng sällar förbereder att rädda delinkventerna, bland annat genom att skapa förvirring på så sätt att de antänder ett hus. Det tycker d'Artagnan ska bli roligt att titta på, men hans lugna

storstadsglädje åt att betrakta evenemanget förbyts i iver när han upptäcker att det är hans hus som utvalts till bål. Med knytnävar och värjan avvärjer han denna fara – det var före brandförsäkringarnas tid – och hyllas som en ädel tillskyndare av lag och ordning.

Kväll efter kväll har jag legat fördjupad i d'Artagnans ökade intäkter i min bekvämaste stol, glömsk av allt. Motvilligt tvangs jag en afton lägga ifrån mig "Vicomte de Bragelonne" för att ta del av några hopade hushållsekonomiska bekymmer och anmodades gräva fram min postsparbanksbok – en sådan antar, har jag funnit, om den är föremål för många uttagningar, en allt vemodigare grå färgton.

Jag våndades med beräkningarna, nådde befängda summor, måste börja om, hittade nya räkningar och var böjd att ge upp. Men plötsligt kom jag ihåg d'Artagnan och hans intresse för dessa saker. Jag kände mig som en hjälte, jag lånade några av hans kraftuttryck – mordieux, parbleu, anfäkta, besitta – och på några ögonblick hade jag fullbordat några för familjens fortlevnad betryggande ekvationer och återvänt till min mästare och hjälte.

DN 23/4 1957

HOPPET OCH FÖRSIKTIGHETEN

Slottsbacken ser lika ödlig ut om sommaren som på vintern, men där finns mycket, folk och saker. Över den rymliga, svepande majestätiska backen kom två unga danskar, som just tänt cigarrerna, och frågade mig:

– Var är det stora för ett hus?

Jag sade att det var Slottet, kungliga slottet, Stockholms Amalienborg.

– Ja, vi gissade det när vi gick igenom, sade den ene.

– Ni kan gå in och titta, sade jag artigt.

– Ja, men vi har varit inne och tittat med en guide, och vi gissade just att det var Slottet.

Därefter gick de ned mot Skeppsbron och blåste triumferande med sina cigarrer. Jag stod kvar helt svensk och dum och undrade om de verkligen kunde gå genom Slottet med en guide utan att förstå vad det var för byggnad eller om de var så ironiskt inställda att de skulle ge en oskyldig svensk detta lilla tjuvnyp. Ett ögonblick tänkte jag rusa efter och berätta att jag gått förbi Amalienborg många gånger utan att förstå att det var ett slott.

Framför en cylinderformad vaktkur med spetsigt grönt tak bortom Olaus Petri stod en gotländsk lantman som besöker Stockholm några dagar och såg förundrad ut. Kuren står något på lut intill Börsen och ger intryck att vara på vippen att falla omkull. Mannen åt glass, och den stänkte i små förvånade gula våtfläckar på kullerstenen. Han synade noga detta storstadens inventarium för att se om där stod någon vaktpost liksom i de gula kurarna runt Slottet. Han berättade att han var från Gotland och skulle mitt i glassen och sin undran fråga mig vad det var, då han blev

varse sammanhanget. Detta är Sveriges egendomligaste bekvämlighetsinrättning. Den står inkilad mellan Storkyrkans mur och Börsen. Den har länge varit hotad att bli avlägsnad. Nu är den nyligen färskt grönmålad och bär alla tecken av att bevaras, kanske som kulturminnesmärke över den gotiska gjutjärnsepoken som mest förekommer i form av sönderrostad järnstaket på förfallna villaverandor djupt in i Värmdö. Stockholmstecknaren Birger Lundquist dröjde alltid framför denna vaktkur på sina hastiga promenader genom staden och sade att han någon gång måste rita av den. Det blev aldrig tid. Dansken Ebbe Sadolin som ritat och skrivit en bok om Stockholm har fått med den i konsthistorien.

Tre steg till höger om den ser man myndigheternas klumpiga hand. Ibland när jag går genom Stockholm och ser något jag irriterar mig på, stiger plötsligt för min inre syn fram en inbillad kommunalman, lik alla ondskefulla som stirrade fientligt på mig ut ur regementsexpeditioner under beredskapen eller satt och lämnade ut kort på kristidskommissioner och var malliga för att jag inte förstod alla kuponger som de förstod inne i sina folkhushållningsluckor. Någon sådan, säger jag mig själv – alldeles orättvist och besinningslöst, för alla kommunaltjänstemän är naturligtvis hyggliga personer – måste en dag i ett memorandum ha gett order om att på den gamla porten in till den gamla byggnaden på Storkyrkans gamla kyrkogård skulle uppsättas, för säkerhets skull på båda dörrhalvorna, ettergula skyltar med den svarta och osköna texten: ”Garage”. Antagligen var detta en gång ett gammalt benhus, ett avsideshus intill kyrkan med en skrämmande dysterhet omkring sig.

Ett sådant hus ska inte ha en garageskylt på sig. Det är ju heller ingen mening med det – inte får väl vanliga bilister ställa in sin bil där? Det räcker väl med att de som får stå där vet att det är garage.

Det är lätt att bli arg.

Men över Slottsbackens oändlighet kom då en solbränd flicka med ett par vackra glasögon och bar, invirad i en dyr, vit scarf, en stor hund. Det var ingen vacker hund. Den var en blandning med schäfer i, och det som inte var schäfer var grått. Den var tjock. Flickan satte försiktig ned hunden som höll upp ena tassan. Den hade blivit påkörd av en bil. Flickan sade att den skulle få träna sig tillbaka till att gå på det slätaste som fanns i dess hembygd Gamla stan, nämligen stenarna framför porten vid slottskapellet.

Det var en rar scen. Hade det varit en vacker hund, hade den inte gjort intryck på mig. Men det var en stilig flicka och en ful hund, det var hemligheten.

Man blir alltid uppbyggd om man ser sig omkring ordentligt och jag gick mellan mina väninnor Hoppet och Försiktigheten – det är de skulpterade damerna vid ingången till Storkyrkans lilla park – för att läsa tidningar och se hur räntehöjningen drabbade mig.

DN 12/7 1957

LILLIBETH LÄMNAR SITT LAND

TILBURY, om hösten.

Nu väntar vi på skepp i Tilbury.

I två dagar tvangs vi vara orörliga. Den lilla Londontaxin Lillibeth vi hade köpt för vår engelska rundresa hade vägrat att rulla.

Hur underligt och dödligt logiskt allting är med en motor! Jag tog bort en vindrutetorkare, som gick på vakuum på sug från motorn, och satte in en elektrisk i stället, och när Lillibeth efter denna enkla manöver vägrade att gå tog det mig två dar att lista ut att jag pluggat igen fel håll och glömt plugga till det rätta – jag vet inte för resten. Hur som helst: efter att ha skruvat sönder allting och svurit i två dagar ändrade jag plötsligt med tummen och pekfingret på dessa pluggar, och så var allt bra igen.

Det var i Tewkesbury vi blev fast.

Tewkesbury var nu inget dåligt ställe att fastna på. På Hotell Svanen fanns den mest okristligt glade kypare jag sett i hela mitt liv. Den som har läst ”Pickwickklubben” kunde vid första åsynen av denne man endast studsa och säga:

– Det är ju betjänten Sam Weller.

Absolut: gladlynt, förslagen, lagom småfräck.

Frackskörten stod rakt ut på grund av den höga fart han ständigt höll, flugan hade glidit över kragen och satt på halsen, tandbesättningen var gles och håret var kruserligt nedlagt i en sväng över pannan, antagligen medelst flott från stekpannan i köket.

Genom att sitta och köra Lillibeth utomhus, utsatt för väder, vind, dimma och slagregn har jag förvärvat en

rödlätt – min blondin säger brusig – hy, vilket måste ha varit orsaken till att han, då vi första gången slog oss ned till middag, utan vidare och tämligen höglutt sade till mig:

– Och här ska det visst vara en liten pinne före maten?

Det regnade alla dagar i Tewkesbury medan jag låg och pillrade i Lillibeths innanmäte. Vi gick och satte oss vid den gamla kyrkan och såg ut över ängarna: vi hade bara ett bar dar kvar i drottningens England. Sådant är alltid vemodigt. Det är sällan något med resor om man inte blir vemodig ett par gånger i veckan.

Det vemodigaste var på Dartmoorheden när vi körde förbi fängelset, som verkligen ser precis så dystert ut som man alltid föreställt sig: grått, insvept i regnslöjor. Det kom ett arbetslag med interner gående på vägen när vi kom förbi i vår Londontaxi, och de började hurra och vinka, inte livligt, utan med något sorgset och längtande i blicken. De ville bort från heden till sitt älskade sotiga London, och vår taxi blev väl en smärtsam påminnelse.

Med rätt håll i motorn pluggat kom Lillibeth till slut till London efter rundan genom England. Sista kvällen fick hon efter aderton års trogen tjänst i världsstaden en sista gång stå och vänta utanför en Londonteater. Vi var inne och såg en banal, kanske larvig, kanske dum, men mycket charmerande patriotisk revy md Anna Neagle. Ibland föreställde hon kungaslinkan Nellie Gwynn och ibland drottning Victoria – som satt och drömde om sin käre Albert, eller delade ut Victoriakors till hjältar från boerkriget eller sjöng tillsammans med en manskör, där alla var utklädda i röda långrockar till armépensionärer från Chelsea. Ridå. God Save the Queen. Och vi steg in i Lillibeth och for till hotellet, och dagen därefter rullade

taxin Lillibeth ut från London för sista gången.

För vi ville ha henne med till Sverige. Vi tog henne längs Embankment längs Themsen, mellan magasinerna i dockorna förbi Tower, genom ödsligheten i Limehouse och Stepney, förbi gasklockorna i East Ham ut till Tilburyvägen, där man knappast kan ana det gröna England. Hon rullade fram lite blygt på kajen till den svenska Lloydbåten "Suecia" och ställde sig i kön av bilar som ville med. De skulle alla hem, men hon åkte hemifrån till främmande folkhem, och vi undrar just nu om vi är snälla mot henne.

DN 10/11 1953

GBG-STHLM ÖVER VÄSTRA BODARNE

Det finns ingenting som kan se ensammare ut än en hög liten engelsk taxi på en svensk lastkaj en höstmorgon klockan sex.

Det stod i alla fall Londontaxin Lillibeth, som jag köpt för att åka runt England med, en 18-årig, prydlig liten skönhet i gammaldags engelsk dräkt, taxi som jag inte haft hjärta att lämna utan tagit med hem. Hon hade bara sitt engelska registreringsnummer på sig och fick inte köra i Sweden. Makter måste besvärjas innan hon kunde få en röd plåt om halsen och en där bak och helt lagligt rulla genom landet.

Det var värre än jag tänkt mig, men det gick. En herre i blå uniform steg fram och sade att han var från KAK, och jag tänkte:

Nu djäklar, får man en predikan om det ansvarslösa i att ta denna bil till det ordningssamma Sverige.

Men han var vänligheten själv och skrockade belåtet och intresserat allt medan han tittade genom Lillibeth och framför allt när han såg Scotland Yards årsfärska garantistämpel längst bak och sa till slut att det skulle bli en ära för honom att hjälpa till med alla papper. Han lotsade Lillibeth och mig förbi snälla tullgubbar och intresserade handelskommissionärer och försåg till slut Lillibeth med en dossier, tjock som lagen. Heder och tack. Hon hostade lite, för hon hade blivit kall på sjön, men en son av Hisingen, som bar en ständigt halvslocknad cigarrett i mungipan och i omedelbar närhet av förgasarens bensinflottör, lyckades övertala henne med sina händers trolleri, och så startade resan till huvudstaden klockan 9.30.

Första uppgiften bestod i att sno runt på Drottningtorget framför Göteborgs central, som i allmän snurrigheter överträffar samtliga världsstäders trafikcentra. Då Lillibeth, som dagligen i 18 år snurrat runt på Piccadilly Circus, vilket med rätta kallas världens centrum, ett ögonblick hejdade sig för att hon och jag skulle se efter vad det egentligen var frågan om i kaoset framför våra ögon, öppnades plötsligt dörren till kupén och en man steg in. För att inte hindra göteborgare i kön bakom att nå sina mäklarkontor i tid stannade jag ej, utan fortsatte fram till Göteborgs-Postens hörna, där jag steg ur för att se efter vad det var för en person som objuden stigit in i min bil.

Det befanns vara en yngling i 75-årsåldern med den Vegamössa av marin snitt varmed så många göteborgare anger stadens närhet till havet. Hade sade bara:

– Döö, jag får åka.

Jag svarade då att det var rimligt att han visade mig ut på Alingsåsvägen, så skulle jag sedan sätta av honom var han ville, förutsatt att han inte bodde alldeles åt skogen. Därtill nickade han samtycke och dirigerade mig så med van hand mot det inre av Sverige. Vi kom långt ut åt Jonsered, och jag var orolig för var han skulle av, och när jag vände mig om satt han bekvämt tillbakalutad och föreföll försjunken i slummer. Men så fort jag gjorde min av att stanna vinkade han bara med handen och sade:

– Kör på.

Han gick inte av förrän i Västra Bodarne, alldeles intill Alingsås, där han sade:

– Tack ska du ha, den var god att sitta i.

Därmed försvann han i en skogsbacke, och jag körde

förbryllad vidare genom folkhemmet.

Bredvid mig hade jag åtta hårdkokta ägg, vilka jag plockade som ur en druvklase, för jag ville inte unna mig att stanna så länge jag hade det knappa dagsljuset. Det svek först i Arboga. För första gången, på vägen utanför Kungsör, stannade jag då och beträdde fosterjorden i egentlig mening, därmed inget ont sagt om Hisingen. Det är emellertid något hemskt vemodigt över sörmländska åkrar om hösten när skymningen obevekligt kommer, och jag hoppade genast in i Lillibeths kupé med dess kvardröjande doft av läder och flydda teaterpremiärer i London, då parfymerade damer åkt hem med cigarrökande herrar.

På Södertäljevägen kände jag att jag var hemma i fosterlandet. I backkrönen kom bilarna två i bredd med full strålkastarbelysning och vrålade och tjöt för att komma förbi varandra, respektive hindra omkörning. Jag skämdes lite inför Lillibeth å busarnas vägnar. På Liljeholmsvägen klockan 20.20 (11 timmars körning för 18-åringen alltså) punkterade högra framfoten. Det höll på att bli som i Stenbocks kurir: Vid Slussen störtar Skimmeln, hon mäktar icke mer, till fots den trötte förarn till hemmet sig beger. Men vi pep på genom stan ut till sovstaden på andra sidan och nu står Lillibeth och tittar förvånat på en svensk granskog.

DN 12/II 1953

INNEHÅLL

Första läxdagen 4

Nöjet av en gammal bil 7

Från Djurgårdsfärjan 9

Kvällar med d'Artagnan 12

Hoppet och försiktigheten 15

Lillibeth lämnar sitt land 18

Gbg - Sthlm över Västra bodarne 21

JOLO

*”Vi tog henne längs Embankment längs
Themsen, mellan magasinen i dockorna förbi
Towern, genom ödsligheten i Limehouse och
Stepney, förbi gasklockorna i East Ham ut till
Tilburyvägen, där man knappast kan ana det
gröna England. Hon rullade fram lite blygt
på kajen till den svenska Lloydbåten ”Suecia”
och ställde sig i kön av bilar som ville med.
De skulle alla hem, men hon åkte hemifrån till
främmande folkhem, och vi undrar just nu om
vi är snälla mot henne. ”*

Så här skrev Jan Olof Olsson –
signaturen Jolo – i Dagens Nyheter den
10 november 1953.

Det ömsinta kåseriet om Londontaxin
Lillibeth och ytterligare sex Jolokåserier
av bästa märke presenteras i denna lilla
volym – den första i serien ”Ur Jolos
klippböcker”, utgiven av Jolosällskapet.

